

Asia: VN/15078/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue / valmius- ja turvallisuusyksikkö:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmius- ja turvallisuusyksikkö kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä lakiluonnokseen. Hyvinvointialueen SOTE-varautumisen näkökulmasta tuomme esille seuraavat näkökulmat:

- Varautuminen ylimääräiseen henkilöstötarpeeseen on SOTE-toimialan näkökulmasta haastavaa. Jo normaalioloissa henkilöstön saatavuus on ongelmallista.
- Nykyisen sosiaali- ja terveystoimen toimipaikkojen / kiinteistöjen resilienssin ja suojauksen parantaminen vaatii kiinteitä hankintoja, kuten esimerkiksi varavoimaa. Nämä kustannukset tulisi korvata hyvinvointialueille / kiinteistöt omistaville kunnille täysimääräisesti.
- Materiaalinen varautuminen nykyistä pidempiin häiriötilanteisiin lisää myös kustannuksia. Erilaisten tarvikkeiden, kuten hoitotarvikkeiden, hankinta- ja varastointikulut tulee kyetä korvaamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille.
- SOTE-varautumisen näkökulmasta laaja-alainen virka-avun antaminen lakiesityksen kuvaamissa raameissa tulisi vaikuttamaan alueen asukkaiden SOTE-palveluiden saatavuuteen heikentävästi. Tämä vaikutus olisi estettävissä vain massiivisilla henkilöstön ja tilojen lisähankinnoilla.
- Lakiesityksessä kuvatulla virka-avun antamisella voi olla välillisiä vaikutuksia myös hyvinvointialueiden tuottamiin pelastuspalveluihin sekä pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin poikkeusoloissa (esimerkiksi laaja evakuoinnit). Näin ollen suunnittelu työssä tulisi osallisena olla myös paikallinen pelastustoimi tiedonvaihdon takaamiseksi.

- Lakiesityksen mukaisiin tilanteisiin tehtävää varautumista tulisi koordinoida sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden tasolla. Tämä takaisi yhtenevät toimintamallit ja mahdollistaisi esimerkiksi osittain yhteiset varastot hyvinvointialueiden valmiusvarastoille.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos / ensihoitopalvelut:

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitopalvelu pitää erittäin positiivisena esitystä, että lakiluonnoksessa todetut normaaliolojen tason ylittävät ensihoidon resurssit hankittaisiin 100 % valtion erillisrahoituksella, kuten myös tarpeelliseksi todettavat koulutukset ja harjoitukset. Näiden kustannusten laskennassa ja jaossa tulee huomioida seuraavia asioita:

- Ensihoitoon osoitettavien lisäresurssivaatimusten ja valtion rahoituksen jaossa tulee huomioida Uudenmaan osalta Hus Yhtymä Oy:n ensihoitopalveluiden järjestämisvastuu ja kaikkien Uudenmaan pelastuslaitosten rooli ensihoitopalveluiden tuottajina. Lisäresurssivaatimukset ja rahoitus tulisi sen johdosta kohdentaa Uudenmaan osalta osin Hus Yhtymä Oy:lle ja pääosin Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden pelastuslaitosten ensihoitopalveluille, jotka vastaavat ensihoitopalveluidensa ajoneuvoista ja omasta varautumisestaan
- Ensihoitopalveluiden käytössä oleva ambulanssikalusto ja niiden autohallipaikat on mitoitettu vastaamaan päivittäisiä ja suuronnettomuustilanteita. Näiden ylittävät lisäresurssit (ambulanssit) tulisivat aiheuttamaan tarpeita lisäautohallipaikoille, jotka lisäisivät ensihoitopalveluiden vuokratkustannuksia. Myös nämä tulee huomioida laskettaessa lisäresursseista aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Sama koskee myös lisäresurssien ylläpitokustannuksia, joita tulisivat olemaan ajoneuvojen vakuutukset ja niiden huolto- sekä mahdolliset korjauskustannukset
- Osana edellä todettujen lisäkustannusten kattamista, ensihoitopalveluille tulee antaa mahdollisuus käyttää normaaliolojen tason ylittäviä ensihoidon resursseja (ambulansseja) normaalioloissa osana ensihoitopalvelun päivittäisiä resursseja. Tämä mahdollistaisi osaltaan ensihoitopalveluiden itsensä hankkimien ambulanssien siirtämistä nykyistä aikaisemmin kalustetuiksi (sis. hoitovälineet ja -tarvikkeet) vara-ambulansseiksi. Niiden lukumäärä tulisi lisääntymään uusien ensihoidon resurssien (ambulanssit) käyttöönoton jälkeen niin, että hyvinvointialueelle/palveluntuottajalle valtioneuvoston päätöksen mukainen ambulanssien kokonaismäärä toteutuisi täysimääräisesti. Tämä olisi kansantaloudellisesti järkevää ja tällä toimintamallilla varmistettaisiin kaikkien ensihoitopalveluiden hallinnassa olevien kalustettujen ambulanssien toiminta- ja lähtövarmuus
- HE luonnoksessa todetuissa sotilaallinen hyökkäys tai sen uhkatilanteissa tulitaisiin käyttämään kaikkia ensihoitopalvelun resursseja, ei vain mahdollisesti hankittavia uusia lisäresursseja. Tästä syystä valtion rahoituksen tulee kattaa mm. kaikkien ensihoidossa työskentelevien henk.koht. ballistiset suojavarusteet (kypärä ja suojaliivi = kiväärikalibiiberin kestävä) sekä muut tarpeelliseksi todettavat varusteet ja välineet ml. henk.koht. suojanaamari ja tarpeelliset suodattimet.

- Hyvinvointialueen henkilöstön koulutuskustannuksia laskettaessa tulee huomioida, että koulutuksia voidaan toteuttaa monella tapaa ja hyvinkin edullisesti esim. Moodle-pohjaisilla alustoilla etänä kullekin sopivina ajankohtina. Pelastustoimen Koulumaali on käytettävissä TUVEN kautta myös ensihoitopalveluiden henkilöstöllä ja heitä voidaan velvoittaa osallistumaan osaan koulutuksiin normaalina työaikana, koska ensihoitotyö sisältää paljon vapaamuotoista varallaoloa. Tarpeelliseksi todettavia harjoituksia ei puolestaan voida hoitaa etänä, joten ne tulevat aiheuttamaan hyvin merkittäviä ylityö- ja sijaiskustannuksia päivittäisistä valmiusvaatimuksista johtuen
- Lisäksi tulisi pohtia seuraavia varautumiseen ja valmiuteen liittyviä asioita, joilla on merkittäviä vaikutuksia ensihoitopalveluiden ja pelastustoiminnan toimintakykyihin sotilaallisessa hyökkäys- tai sen uhkatilanteessa: Pelastuslaitosten ajoneuvokalusto vaatii jatkuvaa huolto- ja korjaustoimenpiteitä. Kansallisesti olisi järkevää laatia kansalliset (STM ja SM) huolto- ja varaosien ylläpito- ja saatavuussopimukset ensihoidon ja pelastustoimen ajoneuvokaluston alustan toimittajien ja koritehtaiden kanssa. Sama koskee myös ajoneuvojen rengastoimittajien kanssa tehtäviä sopimuksia, koska Ukrainasta saatujen kokemusten mukaan renkaita rikkoutuu siellä todella paljon. Yksittäisillä hyvinvointialueilla/pelastuslaitoksilla tämänkaltaisten sopimusten laadintaan on hyvin rajalliset taloudelliset mahdollisuudet

Alander Juha

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue - Valmius- ja turvallisuusyksikkö; Itä-Uudenmaan pelastuslaitos, ensihoitopalvelut.